

Erzsébetvárosi Csicsergő Óvoda
1073 Budapest Dob u. 102.
OM: 034356
Tel: 06-1-342-8375
Email: csicsergoovika@gmail.com

Ikt: I/221/2023

Budapest Főváros VII. Kerület
Erzsébetváros Önkormányzata
Niedermüller Péter
Polgármester úr részére

Tárgy: „Zöld Óvoda” pályázat

Tisztelt Polgármester Úr!

Az Erzsébetvárosi Csicsergő Óvoda harmadik alkalommal pályázik a Zöld Óvoda cím elnyerésére. Az idei évtől a pályázat beadása 2023. szeptember 30.-ig elektronikus felületen történik, ezért a teljes pályázati anyag a felületen érhető el.

Mellékelten küldöm az eddigi zöld óvoda tevékenységeink rövid bemutatását, mely tartalmazza az eddigi vállalt feladatok megvalósulását és eredményét, illetve az idei vállalt feladatainkat a nevelőtestület együttműködésével.

A fenntartói támogatói nyilatkozat nyomtatványt és nevelőtestületi támogatói nyilatkozatát mellékelem.

Kérem a tisztelt Polgármester Úrtól az Erzsébetvárosi Csicsergő Óvoda pályázatának támogatását a mellékelt fenntartói támogatói nyilatkozat aláírásával.

Segítő támogatását előre is köszönöm!

Budapest, 2023. 08. 30.

Tisztelettel:

óvodavezető helyettes

Erzsébetvárosi Csicsergő Óvoda
Zöld Óvoda tevékenységének, - pályázatban vállalt feladatainak
bemutatása fenntartói támogatás kéréséhez

Óvodánk, az Erzsébetvárosi Csicsergő Óvoda Zöld Óvoda címére harmadjára pályázik, melynek jövőbeni célja az örökös zöld óvoda cím elnyerése. A pályázat beadásának feltétele a fenntartó támogatása, mely anyagi támogatást nem igényel. A Zöld Óvoda tevékenységeink hat éve sikeresen megvalósultak, melyet az óvoda helyi sajátosságaira, fenntartói támogatással, a partnerekkel való együttműködésben valósította meg, mely tevékenységet, a fenntartható társadalom megteremtése céljából végeztük.

A pályázat beadása idei évtől elektronikus úton történik, mely tartalmazza az intézmény adatait, támogatói nyilatkozatait, az intézmény teljes körű bemutatását a zöld tevékenységek tükrében, az óvodai dokumentumokban zöld tevékenységeink bemutatását, tárgyi és humán erőforrásainkat, beszámolót az eddigi tevékenységünkről, illetve a következő három évre vállalt feladatokat.

Pedagógiai programunk a magyar óvodapedagógia hagyományaira, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára és Freinet alternatív pedagógiájára építve készült. Arra szeretnénk ráirányítani a figyelmet, hogy mindannyian a természet része vagyunk, beleszülettünk. Ezért nem mindegy, hogy milyennek látjuk, és milyenné formáljuk. A kisgyermek az élményein keresztül ismeri meg a körülötte lévő világot, s érzelmein keresztül alkot róla képet.

Jelmondatunk: Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!

Zöld óvodánk helyi pedagógiai programjának célja és feladatai, a fenntarthatóságra nevelés erősítése. A „zöld óvodaság” ismertségének növelésével célunk a közvetlen és tágabb környezetre gyakorolt hatás szélesítése, a helyes és egészséges életvitel, a környezetbarát szemléletmód tudatosítása, népszerűsítése. Fontos számunkra a partnerkapcsolatok bővítésével a nevelés színhelyeinek kiterjesztése, a lakókörnyezettel való harmonikus kapcsolat kialakítása. A fenntarthatóságra nevelés szellemében folyó óvodai nevelőmunka segítése, fejlesztése elsődleges számunkra. Célunk az óvodás gyermekek környezettudatos állampolgárrá nevelése, a környezettudatos szemléletük és magatartásuk megalapozásával. Az óvoda dolgozói, egész felnőtt közössége, a gyermekek szülei környezettudatos szemléletének formálása elsődleges számunkra. A gyermekek megismerik az óvoda környezetében lévő helyi közösségek értékeit,

tudatosítjuk védelmének fontosságát, ezen értékek kisugárzása a helyi közösségek felé, a környezetharmónia megteremtését szolgálják.

Az első és második zöld óvoda cím elnyerése időszakában - hat év - a megvalósult tevékenységeink a pályázat alapját képező kritériumrendszer alapján működtettük.

Az első hat év bevállalt feladatainak bemutatása:

Az Erzsébetvárosi Csicsergő Óvoda hat évvel ezelőtt vállalt fejlesztési célja a **Szelektív szigetek** (19-es kritérium) kialakítása minden csoportszobában. A szelektív hulladékgyűjtés biztosított az óvodában központilag, kivéve a veszélyes hulladékokat. A „hulladék nem szemét” elv hasznosítása az újra felhasználás érdekében is megvalósult. Nagyon fontosnak tartottuk, hogy már az óvodás gyermekek is megtanulják, hogy a Földünknek bizony segítségre van szüksége ahhoz, hogy fennmaradjon. A szelektív szigetek beszerzése önkormányzati támogatással valósultak meg.

Óvodapedagógusaink megtanították a helyes szemétgyűjtést a gyermekeknek. Az óvoda nevelési tervében, feladatként építettük be a szelektív hulladékgyűjtés megismertetését, tudatos gyakorlását. Ennek érdekében érkezett óvodánkba Öko Panna és Öko Palkó kalandjait bemutató színházi előadás, melynek segítségével megtanították a gyermekeket a helyes szétválogatásra. Ehhez kis mondókát hoztak segítségül:

„Kék, -papír, de csak tiszta,
sárga, -műanyag lapítva,
Fém, -mehet a szürkébe,
üveg, -szín szerint, edénybe /fehér-fehérüveg, zöld- színes üveg.”

A Kuka Tündér társasjáték minden csoportban megtalálható, mely a szelektív hulladékgyűjtést bemutató logikai, készségfejlesztő játék. Ez a játék is segítette, hogy a gyermekek megtanulják megkülönböztetni a különféle anyagfajtákat, és azt, hogy hogyan kell a szelektív hulladékgyűjtést helyesen elvégezni.

Megvalósult sikeresen a *Hulladékcsökkentési Hetünk minden évben*. A programok változatosak és színesek voltak. Gyermekfilmet vetítettünk a hulladék hasznosításról. Közösén énekeltük a szelektív dalunkat - a Fülemüle zenekar szelektív dalát, majd képek segítségével ismerkedtünk a mérgező anyagokkal. Megbeszéltük, hogy a felnőttek ezeket a veszélyes anyagokat hová, milyen színű kukába gyűjthetik. A napi esemény zárásaként a másnapi barkácsoláshoz adtunk ötleteket. Hulladékból kincseket. A csoportok aktív, érdeklődő szülők segítségével a délelőtti folyamán kreatív, ötletes játékokat, tárgyakat készítettek. Az elkészült tárgyakból a földszinti

ebédlőben kiállítást rendeztünk, amit minden csoport megtekinthetett, kipróbálhatott. Így készült tűzoltó autó, ceruzatartó, társasjáték, wc papír gurigából és karton dobozból. Pet palackból, madáretető, méhecske, pillangó a csoport logójából plakát. Záró napunkon kutató expedíció keretében a tornateremben akadálypálya várta a gyermekeket, melyet sikeresen teljesítettek és ajándékként kézzel készített szelektív gyűjtős társasjátékot kaptak.

Óvodánk **Zöld Faliújság** (9-es kritérium) megvalósítását vállalta fejlesztési célként, melyet sikeresen megvalósítottunk, mely az óvoda bejárati ajtajánál kifüggesztve található. Tartalmában, esztétikumában törekedtünk az igényességre. a képek mindig felhívták és ezek után is célunk, hogy felhívják a figyelmet az aktualitásokra.

A felnőttek, családok és a gyermekek környezet- és egészségbarát szemléletét formáltuk, felhívtuk, ráirányítottuk a figyelmüket az aktuális zöld hírekre, zöld programjainkra, zöld jeles napjainkra. Célunk az elmúlt években megvalósultak, hiszen nemcsak a gyermekeinkbe, hanem a családokba, óvodába látogatókba sikerült elültetnünk a természet iránti szeretetet, annak megőrzésének, megóvásának környezetünk védelmének jelentőségét. Folyamatos visszajelzést kaptunk a Zöld Faliújság nyomon követeséről, a hirdetett programokon a családok részvételének növekedő aránya által.

Fejlesztési célként a csoportszobáinkban megtalálható természetsarkok mellett, óvodánk központi helyszínén kialakítottunk a zöld növények mellett **Természetsarkot** (17-es kritérium).

A természetsarokban vannak állataink akváriumban halak. Az akvárium figyelése fokozottan nyugtató hatású: nézni, ahogy a halak nyugodt tempóban úszkálnak a vízben, ahogy a növények lágyan ringatóznak, a levegőztető pedig egyenletes hangot ad. Csendet és békét sugároz az akvárium hangulata. Mintha egy picit búvárkodnánk, és a víz alatti közeg egy képernyőnyi képét előben tekingethetnénk folyamatosan. A gyerekek így betekinhetnek a vízi élet csodáiba. Az élősarok így olyan hely, ahol pulzál az élet, amit meg lehet élő valójában csodálni, nagyítóval megvizsgálni, végtelen nyugalmat árasztó sziget. Alakult a gyermekek állatokhoz fűződő pozitív érzelmi viszonya, megismerkedhettek a különböző halfajtákkal, a felelős állattartással, gondozással – etetés, vízcsere.

Az akváriumot körülvevő gyűjtemény – kincsek harmóniát árasztanak. Az élősarok valósággal él és folyamatosan változik, úgy, mint maga az élet, ami folyamatos mozgásban van. Az óvodába érkezők így barátságos, hangulatos, nyugalmat árasztó esztétikummal találkozhattak, találkozhatnak a természet által adott „kincsekkel”, mely a bejárati ajtónál található, látható.

Az óvodapedagógusok **külső és belső továbbképzéseiben** (13-as kritérium) meghatározó szempont volt a Zöld Óvodai programokkal kapcsolatos témák frissítése, kiegészítése, a

folyamatos fejlesztés, mely sikeresen megvalósult. A szempontot figyelembe véve választottuk ki a külső és a belső továbbképzési lehetőségeket, melyet 100%-an hasznosítottunk az óvodai mindennapi életünkben. A képzések által a fenntarthatóságra nevelés szakmai tartalma bővült és mélyebbé vált, a hatékony munkához szükséges kompetenciák fejlődtek. A specifikus módszertani és pedagógiai felkészítés, a gyakorlatban jól hasznosítható ötleteket eredményezett.

Óvodánkban a **hagyományok ápolása** (9-es kritérium) kiemelt terület, célunk volt, hogy a jövőben is gazdagítsuk megvalósulását a családok bevonásával közösen, a település sajátos színterein. A kerületi óvodák mozgásos akadályversenyét óvodánk szervezte, mely elhunyt Óvodavezetőnk mesterprogramját képezte. Óvodánk helyszínéül szolgált újszerű, gazdag hagyományteremtő programmal, mely mind a gyermekek, mind a felnőttek körében pozitív élményt nyújtottak. Célunk sikeresen megvalósult, hiszen a népszokások, jeles napok - világnapok nemzetközi és hazai akciónapok – ünneplésénél érvényre juttattuk a helyi környezeti adottságokat. A környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalmat, a felnőttek és a gyermekek környezet- és egészségbarát szemléletét formáló kiadványokat, könyveket bővíteni tervezzük, melyek alakítják a gyermekek közvetlen és tágabb környezetének környezettudatos szemléletét, fogyasztói szokásait.

Az óvoda működtetése során az óvoda vezetősége kiemelten törekedett eddig, s a jövőben is fog, hogy környezetkímélő anyagokat használjunk, a tudatos takarékosagra, törekszünk a kapcsolatok széles és többirányú kiépítésére, illetve a takarékosági rendszer kiépítésére az óvodában a villany-, és a fűtés terén.

Az épületen belül a megújuló energialehetőségek kihasználására, kiépítésére törekszünk, a költségvetésünk összeállítása során előre betervezett költségként, fenntartói támogatással megvalósultak és megvalósulnak a céljaink a **takarékossági rendszerünk tökéletesítése** (20-as kritérium). A megvalósult eredmény a vízzel takarékoskodva *csökkent a víz fogyasztása* minden csaptelepen "automatikus takarékos vízadagolók" beszerelése megtörtént az egész intézmény területén, hiszen „*Minden Csepp Számít*”.

Óvodánk egyedi arculatának erőssége, hogy a fenntartható fejlődését a partnerekkel, a fenntartó, családokkal való együttműködésre alapozza. Fejlesztési céljaink és feladataink összhangban vannak a társadalmi szempontokat figyelembe vevő kerületi, város/településfejlesztés céljaival. Nyitott, hatékony partneri viszony alakult ki óvodánk fenntartójával, melyre jellemző a klímabarát, környezettudatos, fenntartható szemlélet. Intézményünkre nézve pozitív változásokat eredményeztek a Zöld Óvoda cím adta lehetőségek.

Eredményeként hatékonyabbá vált a kommunikáció, a szakmai együttműködés, a problémamegoldás.

A pedagógusaink tudatosabb pedagógiai munkát végeznek, mely mutatkozik a pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezésében, megvalósításában mely folyamat nyitott. Fejlődött szaktudományos, szaktárgyi tudásuk, látványos fejlődés mutatkozott környezeti nevelés, a nevelőmunka tartalmi jellemzői terén is. Az óvoda dolgozóira jellemző a fejlesztések által az elkötelezettség, a szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért.

Együttműködtünk és részt vettünk a zöld óvodák hospitálásain, programjain, képzésein, s magunk is helyszínként szolgálva zöld programot szerveztünk a kerület óvodáinak. A Humusz Szövetség szervezésében képzésen vettünk részt – Komposztáló programon, pedagógusaink körében hasznos a szemléletformáló füzetük, Kuka Búvár kiadványuk. Minden évben összhangban az Európai Hulladékcsökkentési Héttel, saját jó gyakorlattal projekt hetet tartunk és rendszeresen pályázunk. Hatékony munkánkat segítette a Happy hét támogató anyaga és a programon való regisztrált részvétel, melyet az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet támogatott. A Zöld Óvoda Hálózat, a Humusz Szövetség, az FKF-val való együttműködés – a pedagógusoknak szervezett konferenciákon, képzéseken való részvétel, illetve támogató online felületek nagymértékben segítik munkánkat.

Az óvoda működésére környezeti nevelés terén sajátos, pozitív változásokat eredményezett.

A spontán és szervezett tanulási folyamatokban széles tevékenységi lehetőséget, ingergazdag környezetet biztosítottunk a gyerekek számára, aktívan fordultak a környező világ felé, sokféle tapasztalatot szereztek, azokat beépítették ismereteikbe, s egy új szituációban a megtanultakat képesek alkalmazni. A természethez való pozitív viszonyulást segítette a támogató szülői, nevelői példa (intézményi közösség), a modellkövetés a gyermekeknél, hiszen alapja volt az elsődleges tanulási formájának a szociális tanulásnak, s ez segítette a megfelelő értékrend kialakulását. A gyerekek ösztönösen tisztelik a természetet és rácsodálkoznak sokszínű élővilágunkra. Segítettünk nekik abban, hogy megmaradjon bennük ez az eredendő képesség és bízunk benne, hogy felnőtté válva is képesek lesznek harmóniában élni a természettel. Az óvodai élet mindennapjaiban a gyermekek aktívan fedezték fel a természetet, környezetüket melyhez az óvónők megfelelő szaktudományos, természettudományos ismeretanyagot közvetítettek az ismeretanyag feldolgozása – ajánlott tevékenységek – során. A környezettudatos szemlélet kialakítása a teljes személyiség fejlődését átható nevelési folyamat. A felelősségteljes, a környezettel való harmonikus kapcsolat kialakítása, az értékóvó és értékteremtő tevékenységek elősegítése, a morális elvek, a normák és szabályok betartása és betartatása, a pozitív környezeti attitűdök kialakítása áthatotta az óvodai élet mindennapjait,

élménye kihatott a gyermeki játékra, mint a tanulás elsődleges formájára is. A külső világ tevékeny megismerése – a környezeti nevelés gyakorlata élményalapú és tevékenységre serkentő volt, nem szorult be a csoportszoba és az óvoda falai közé. Tanulmányi séták, múzeum, az állatkert, vadasparkok... közvetlen tapasztalatot és ismeretet nyújtó, élményszerű tanulási környezetként szolgáltak.

A vállalt fejlesztési célok megvalósítása az óvoda fenntartójának támogatásával és együttműködésével valósultak meg, a tárgyi feltételek megteremtése biztosította a kitűzött célok megvalósítását, ezáltal változatos színes programok biztosítéka volt. Tárgyi feltételeink alakulásával kapcsolatban rendkívül sok, pozitív változásról számolhatunk be. Ezek elsősorban takarékos gazdálkodásunknak köszönhetően, előre betervezeten, költségvetési forrásból lettek finanszírozva, emellett meg kell említenünk, hogy a szülők is - adomány formájában – több alkalommal támogatták munkánkat. Beszerzésnél szempont a környezetbarát előállítás, újrahasznosítás és a természetes alapanyagok használata. Az épületen belül használatos eszközök is bővültek, korszerűsödtek. Különösen nagy figyelmet fordítottunk az optimális és esztétikus tanulási környezet megteremtésére. Ez a következő tevékenységközpontú módszerekkel zajlik: játék, szenzitív módszerek, felfedezés, élménypedagógia, terepi tapasztalatszerzés. Célunk a gyermekekre jellemző természetes kíváncsiság fenntartása, folyamatos kielégítése.

A folyamat, fejlesztések során gátló tényező nem adódott, a tárgyi feltételek megteremtésére megfelelő támogatást biztosított mindig a fenntartónk, illetve humán erőforrásunk.

A célok megvalósítási folyamatában kirajzolódtak erősségeink, mely humán erőforrásunkban - sokrétűségünkben rejlik. Pedagógiai kultúránk megújult az előkészítő munkálatoktól, a sokrétű felkészüléstől, mely elengedhetetlen volt a fejlesztési célok megvalósulásának folyamata során. Változatos tevékenységeket ajánlottunk fel, valódi értékeket közvetítettünk – melyek nemcsak erre az időszakra megvalósítandó célok és feladatok, hanem a jövőben is - közösen gondolkodtunk, az ötleteket sikeresen megvalósítottuk, hatást gyakoroltunk közvetlen és közvetett környezetünkre.

Ráirányítottuk a figyelmet a téma szükségszerűségére, hogy mindannyian a természet részei vagyunk, beleszülettünk. Ezért nem mindegy, hogy milyennek látjuk és milyenné formáljuk. A kisgyermek az élményein keresztül ismeri meg a körülötte lévő világot, és érzelmein keresztül alkot róla képet, ezért tartottuk fontosnak és a jövőben is célunk a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése. Partnerkapcsolatainkat folyamatosan bővítjük, a nevelés színhelyeit kiterjesztjük, törekszünk a lakókörnyezettel való harmonikus kapcsolattartásra. Intézményünket a fenntarthatóságra nevelés szelleme hatja át, a nevelőmunka

segítése, fejlesztése által - óvodánk dolgozói elkötelezettek, példát mutatva bízunk benne hogy a gyermekek szülei - családok környezettudatos szemlélete is formálódott és formálódik ezáltal. Környezetünkben lévő értékeinket megismerve védjük és tudatosítjuk fontosságát, törekszünk a környezetharmónia megteremtésére.

A jelenlegi Zöld Óvoda pályázatban vállalt feladataink (3):

18. kritérium: Az óvoda udvara mentes a legtöbb allergiát, valamint az esetleges mérgezést és sérülést okozó növényektől. Az óvodakertben a helyi lehetőségek figyelembevételével valósul meg a zöldséges- és virágoskert, a gyógy- és fűszernövény rész, a komposztáló a sziklakert, a kerti tó stb. A gyermekek kertgondozásához kisméretű kerti szerszám biztosított. Az udvari játékok környezetbarát anyagból készülnek, és megfelelő helyet, teret, időt adnak a gyermekek egészséges mozgásához, szabad játékához. Az udvari árnyékolók és ivókút, illetve ivási lehetőség biztosított.

- Intézményünk udvarára további árnyékolók felszerelése fenntartói támogatással a 2023/2024-es tanévben.
- Az óvoda udvarának - növényeinek, fájának táblákkal való ellátása rövid ismeretterjesztővel.

19. kritérium: A szelektív hulladékgyűjtés lehetősége biztosított az óvodában (pl. papír, műanyag stb.), kivéve a veszélyes hulladékokat (pl. elem, olajos palack stb.). A „hulladék nem szemét” elv érvényesül az újra felhasználás érdekében (ajándékkészítés, játékkészítés stb.) is megvalósul.

- Intézményünkben a jeles napjainkon pld. Föld Napja - a gyermekek a „hulladék nem szemét” elv érvényesülésével kiállítást szervezünk a gyermekek alkotásaiból, mely minden partner számára megtekinthető lesz. A szelektív hulladékgyűjtést a jövőben is vállaljuk, hogy sikeresen megvalósítjuk, népszerűsítjük nyitott projektekkkel a családok számára, mellyel formálódik környezettudatos gondolkodásuk, magatartásuk.

13. kritérium *Az óvodapedagógusok külső és belső továbbképzésében* meghatározó szempont a Zöld Óvodai programokkal kapcsolatos témák frissítése, kiegészítése, a folyamatos fejlesztés, az innováció, a tudásmegosztás.

- A szempontot figyelembe véve választjuk ki a külső és a belső továbbképzési lehetőségeket, melyet hasznosíthatunk az óvodai mindennapi életünkben. A képzések célja, hogy általa a fenntarthatóságra nevelés szakmai tartalma bővüljön és mélyebbé

váljon, a hatékony munkához szükséges kompetenciák fejlődjenek. A specifikus módszertani és pedagógiai felkészítések által, a gyakorlatban jól hasznosítható ötleteket eredményezzen.

A Zöld Óvoda tevékenységeink hat éve sikeresen megvalósultak, melyet az óvoda helyi sajátosságaira, fenntartói támogatással, a partnerekkel való együttműködésben valósította meg, a fenntartható társadalom megteremtése céljából.

Kérjük a fenntartónk további támogatását a pályázatunk beadásához a mellékelt nyilatkozattal, hiszen valljuk, hogy a zöld óvodában nevelkedett gyermekek környezettudatosabbá válnak.

„A környező világ iránti érdeklődésünk velünk születik. Születésünk pillanatától egy bonyolult és elkápráztató világ felfedezői vagyunk. Vannak emberek, akikben ez a szenvedély az idők múlásával, vagy az élet megpróbáltatásai közepette kihűl, de vannak szerencsések, akiket életük végéig hevít” (Gerald Durrel) Az óvodapedagógusok szerepe éppen abban áll, hogy a gyerekek, akiket a gondjainkra bízunk, azok közé a szerencsések közé tartozzanak, akiket életük végéig hevít ez a szenvedély.